

HUNYADY GYÖRGYNÉ

VITA A HAZAI NEVELÉSTUDOMÁNYRÓL

(Tájékoztató az MTA Pedagógiai Bizottsága 1989. szeptember 1-jei üléséről)

Az MTA Pedagógiai Bizottsága tavaly márciusi ülésén a neveléstudományi kutatóbázisok helyzetével foglalkozott. A bizottság — a konkrét témán túlmutatóan — úgy foglalt állást, hogy további terveiben feltétlenül helyet kell kapnia egy olyan helyzetelemzésnek, amely társadalmunk átalakulásának forrongó viszonyai között keresi és jelöli ki a neveléstudomány megújuló feladatait.

A lehetséges vitapontok közül már akkor kiemelte a pluralizmus kérdését a neveléstudományban abban az összefüggésben is, hogy a bizottság szerepe miként változik meg, miként tudja a jövőben képviselni a különböző értékrendszerek alapján kialakuló neveléstudományi irányzatokat, kutatásokat. A bizottság lényegében ezeket a gondolatokat alapul véve tartotta meg 1989. szeptember 1-jei ülését, melynek kettős feladata volt:

a) A résztvevők meghallgatták és kommentálták Zibolen Endrének, a bizottság elnökének "Embertudomány-e (még) hazai pedagógiánk?" c. előadását. Tekintettel arra, hogy az előadás szövege a Köznevelésben megjelent (XLV. évfolyam, 32. szám), itt pusztán arra utalunk, hogy a bizottságban élénk visszhangot váltott ki a neveléstudomány elmúlt 4 évtizedes fejlődéséért viselt-vállalt szakmai és személyes felelősség önkritikus-kritikus elemzése. A hozzászólók — akik a helyzetleírással szinte egyértelműen, az okokkal és következtetésekkel olykor vitatkozva értettek egyet — valamennyien hangsúlyozták az effajta objektivitásra törő, ám a személyes nézőpontot, tapasztalatokat nyíltan vállaló "visszaemlékező-elemző" tanulmányoknak mint a hazai neveléstudomány negyvenéves története építőköveinek a fontosságát.

b) A bizottság tagjai megvitatták, hogy a testületnek — amelynek mandátuma hamarosan lejár — milyen lehetősége (s egyúttal kötelezettsége) van még a neveléstudomány helyzetére vonatkozó érdemi elemzés elkészítésében, illetve a következő periódus feladatainak felvázolásában. Végül megegyezésre jutottak: a bizottság — a Neveléstudományi Kutatók Országos Egyesülete jelenlévő képviselőinek ajánlatát elfogadta, velük közös szervezésben — más

intézmények, szervezetek szakembereivel együttműködve, tavaszra egy megbeszélés-sorozatot kezdeményez. Ezen számba veszi a hazai pedagógiában létező különböző áramlatokat, legyenek azok kiérlelt elméleti koncepciók, kutatási szemléletben megnyilvánuló metodológiai különbözőségek vagy valamely gyakorlati kérdés megoldására irányuló többé-kevésbé koherens neveléstudományi gondolatrendszerek.

A bizottság a II. Osztály felkérésére véleményt nyilvánított tervezett akadémiai doktori fokozat szerzési ügyben. Ennek kapcsán a tudományos minősítés számos elvi-technikai problémáját megvitatta, s elhatározta, 1990. januári ülésén önálló napirendi pontként tárgyalja a tudományos minősítés procedúrájának felülvizsgálatára vonatkozó bizottsági előterjesztést.

SIMON PÉTERNÉ

A TUDOMÁNYOS MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁBÓL

— Mészáros István és Zrinszky László doktori értekezéseinek vitája —

A Tudományos Minősítő Bizottság 1988. április 26-ára tűzte ki: Mészáros István "Általános irányú középszintű iskoláink kronológiája és topográfiája 996—1948" című doktori értekezésének nyilvános vitáját.

A Bírálóbizottság elnöke: Székely György, az MTA rendes tagja, titkára Arató Ferenc, a nev. tud. kandidátusa, a felkért opponensek Ágoston György, a nev. tud. doktora, Kőte Sándor, a nev. tud. doktora és Zibolen Endre, a nev. tud. doktora volt.

Ágoston György opponensi véleményében kifejti, hogy az elbírálás alatt álló mű a hazai neveléstörténeti kutatás kiemelkedő terméke. Az értekezés a X. század végi kezdetektől az iskolák államosításáig eltelt évezred időhatárai között vállalkozik a magyarországi iskolarendszerű oktatás általános irányú középszintje történelmi fejlődésének, koronkénti funkcióinak, tananyagának, intézményeinek bemutatására. Teszi ezt egyrészt az országos érvényességű irányelvek, rendelkezések, törvények, másrészt az ebben az időszakban létező hazai középszintű általánosan művelő iskolák keletkezésének, időbeni egymásutánjának figyelembevételével.

Ágoston György fontosnak tartja a témát. Kifejti, hogy a disszertáció első részét a magyar középszintű iskolázás általános történetének lehet tekinteni, amelyben a szerző nem az egyes iskolák, hanem az iskolatípusok jel-